TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2022. gada 3. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 267. pants – Jēdziens "tiesa" – Strukturāli un funkcionāli kritēriji – Ar tiesas spriešanu saistīto funkciju vai administratīvo funkciju īstenošana – Direktīva 2012/34/ES – 55. un 56. pants – Viena valsts regulatīvā iestāde dzelzceļa nozarē – Neatkarīga nozares regulatīvā iestāde – Tiesības rīkoties pēc savas ierosmes – Sodu piemērošanas pilnvaras – Lēmumi, kurus var apstrīdēt tiesā – Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamība

Lietā C-453/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře* (Transporta infrastruktūras piekļuves pārvalde, Čehijas Republika) iesniedza ar 2020. gada 23. septembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts tajā pašā dienā, tiesvedībā

CityRail, a.s.

pret

***Správa železnic**, státní organizace,*

piedaloties

ČD Cargo, a.s.,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], K. Jirimē [*K. Jürimäe*] un S. Rodins [*S. Rodin*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Gracijs [*D. Gratsias*], M. L. Arasteja Saūna [*M. L. Arastey Sahún*], M. Gavalecs [*M. Gavalec*], Z. Čehi [*Z. Csehi*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – čehu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *CityRail, a.s.* vārdā – *J. Hruška*,

– *Správa železnic, státní organizace* vārdā – *J. Svoboda*,

– *ČD Cargo, a.s.* vārdā – *T. Tóth* un *Z. Škvařil*,

– Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

– Spānijas valdības vārdā – *L. Aguilera Ruiz*, pārstāvis,

– Nīderlandes valdības vārdā – sākotnēji *M. K. Bulterman* un *M. Noort*, pārstāves, vēlāk – *M. K. Bulterman*, pārstāve,

– Eiropas Komisijas vārdā – sākotnēji *J. Hradil* un *C. Vrignon*, pārstāvji, vēlāk – *J. Hradil*, pārstāvis,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 16. decembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 288. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/34/ES (2012. gada 21. novembris), ar ko izveido vienotu Eiropas dzelzceļa telpu (OV 2012, L 343, 32. lpp.), kura grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2016/2370 (2016. gada 14. decembris) (OV 2016, L 352, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 2012/34"), 3., 27. un 31. pantu, kā arī I, II un IV pielikumu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumu *CityRail, a.s.* un dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāju Čehijas Republikā *Správa železnic, státní organizace* (turpmāk tekstā – "*Správa železnic*") par *Správa železnic* paredzētajiem nosacījumiem piekļuvei tīklam un noteiktām ar to saistītām [apkalpes] vietām.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2012/34 76. apsvērumā ir paredzēts:

"Dzelzceļa infrastruktūras efektīvai pārvaldībai un taisnīgai un nediskriminējošai izmantošanai ir nepieciešama tādas regulatīvas iestādes izveide, kas pārrauga šajā direktīvā izklāstīto noteikumu piemērošanu un pilda pārsūdzības iestādes funkcijas, neskarot iespēju izskatīt lietu tiesā. Šādai regulatīvai iestādei vajadzētu būt spējīgai ar piemērotu sankciju palīdzību panākt savu informācijas pieprasījumu un lēmumu izpildi."

4 Šīs direktīvas 3. pants "Definīcijas" ir formulēts šādi:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

1) "dzelzceļa pārvadājumu uzņēmums" ir jebkurš publisks vai privāts uzņēmums, kam ir piešķirta licence saskaņā ar šo direktīvu un kā galvenais saimnieciskās darbības veids ir pakalpojumu sniegšana attiecībā uz kravas un/vai pasažieru pārvadāšanu pa dzelzceļu [..];

2) "infrastruktūras pārvaldītājs" ir jebkura struktūra vai uzņēmums, kas atbild par dzelzceļa infrastruktūras ekspluatāciju, apkopi un atjaunošanu tīklā, kā arī par līdzdalību tās attīstīšanā [..];

[..]

3) "dzelzceļa infrastruktūra" ir vienības, kas ir uzskaitītas I pielikumā;

[..]

11) "apkalpes vieta" ir vieta, tostarp zemes platība, ēka un aprīkojums, kura visā kopumā vai kā daļa ir īpaši ierīkota, lai varētu sniegt vienu vai vairākus pakalpojumus, kas minēti II pielikuma 2. līdz 4. punktā;

[..]

19) "pieteikuma iesniedzējs" ir dzelzceļa pārvadājumu uzņēmums [..], kam ir ar sabiedriskiem pakalpojumiem saistīta vai komerciāla interese iegūt infrastruktūras jaudu;

[..]

26) "tīkla pārskats" ir pārskats, kurā sīki izklāstīti vispārīgie noteikumi, termiņi, procedūras un kritēriji maksas aprēķināšanas un jaudas sadales shēmām, tostarp arī cita informācija, kas vajadzīga, lai varētu pieprasīt infrastruktūras jaudu;

[..]."

5 Minētās direktīvas 55. panta "Regulatīvā iestāde" 1. punktā ir noteikts:

"Katra dalībvalsts izveido vienu valsts regulatīvo iestādi dzelzceļa nozarē. Neskarot 2. punktu, šī iestāde ir atsevišķa institūcija, kas organizatoriskā, funkcionālā, hierarhijas un lēmumu pieņemšanas ziņā ir juridiski nošķirta un neatkarīga no jebkuras citas privātas vai valsts struktūras. Tā arī savas uzbūves, finansējuma saņemšanas, juridiskās formas un lēmumu pieņemšanas ziņā nav atkarīga ne no viena infrastruktūras pārvaldītāja, par maksas aprēķināšanu atbildīgās iestādes, jaudas sadales iestādes vai pieteikuma iesniedzēja. Turklāt tā savu funkciju izpildē ir neatkarīga no jebkuras kompetentas iestādes, kas iesaistīta sabiedrisko pakalpojumu līgumu piešķiršanā."

6 Šīs pašas direktīvas 56. pantā "Regulatīvās iestādes funkcijas" ir paredzēts:

"1. Neskarot 46. panta 6. punktu, pieteikuma iesniedzējam ir tiesības iesniegt apelāciju [sūdzību] regulatīvajā iestādē, ja tas uzskata, ka notikusi netaisnība, diskriminācija vai ja pieteikuma iesniedzējs ir cietis jebkādā citā veidā, un jo īpaši var pārsūdzēt lēmumus, ko pieņēmis infrastruktūras pārvaldītājs vai, attiecīgā gadījumā, dzelzceļa pārvadājumu uzņēmums, vai apkalpes vietas operators par:

a) tīkla pārskatu tā provizoriskā un galīgā variantā;

[..]

j) atbilstību 2. panta 13. punktā, 7., 7.a, 7.b, 7.c un 7.d pantā izklāstītajām prasībām, tostarp tām prasībām, kas attiecas uz interešu konfliktiem.

2. Neskarot valstu konkurences iestāžu pilnvaras [..], regulatīvajai iestādei ir pilnvaras uzraudzīt konkurences situāciju dzelzceļa pakalpojumu tirgos, tostarp jo īpaši pasažieru ātrgaitas pārvadājumu pakalpojumu tirgū, un infrastruktūras pārvaldītāja darbības saistībā ar [1. punkta] a) līdz j) apakšpunktu. Konkrēti, regulatīvā iestāde pēc pašas iniciatīvas un nolūkā nepieļaut pieteikuma iesniedzēju diskrimināciju kontrolē 1. punkta a) līdz j) apakšpunkta ievērošanu. Tā jo īpaši pārbauda, vai tīkla pārskatā nav iekļautas diskriminējošas klauzulas vai infrastruktūras pārvaldītājam piešķirta rīcības brīvība, ko var izmantot pieteikuma iesniedzēju diskriminēšanai.

[..]

6. Regulatīvā iestāde nodrošina, ka infrastruktūras pārvaldītāja noteiktā maksa atbilst IV nodaļas 2. iedaļas prasībām un nav diskriminējoša. Pieteikuma iesniedzēju un infrastruktūras pārvaldītāja pārrunas par infrastruktūras maksas apjomu ir pieļaujamas vienīgi tad, ja tās notiek regulatīvās iestādes uzraudzībā. Regulatīvā iestāde iejaucas, ja pārrunās varētu tikt pārkāptas šīs nodaļas prasības.

[..]

8. Regulatīvajai iestādei ir tiesības prasīt attiecīgu informāciju no infrastruktūras pārvaldītāja, pieteikuma iesniedzējiem un jebkuras iesaistītās trešās personas attiecīgajā dalībvalstī.

[..] Regulatīvajai iestādei ir iespējas ar piemērotām sankcijām, tostarp naudas sodu, nodrošināt šādu pieprasījumu izpildi. [..]

9. Regulatīvā iestāde izskata visas sūdzības un attiecīgā gadījumā pieprasa vajadzīgo informāciju, un vienā mēnesī pēc sūdzības saņemšanas sāk apspriedes ar visām iesaistītajām pusēm. Tā pieņem lēmumu par sūdzībām, rīkojas, lai stāvokli uzlabotu, un informē attiecīgās personas par savu pamatoto lēmumu [..]. Neskarot valstu konkurences iestāžu pilnvaras [..], regulatīvā iestāde attiecīgā gadījumā pēc pašas iniciatīvas lemj par piemērotiem pasākumiem, lai koriģētu diskrimināciju pret pieteikuma iesniedzējiem, tirgus izkropļojumus un citas nevēlamas tendences šajos tirgos, jo īpaši – atsaucoties uz 1. punkta a) līdz j) apakšpunktu.

Regulatīvās iestādes lēmums ir saistošs visām personām, uz ko minētais lēmums attiecas, un tas nav pakļauts citas administratīvas instances kontrolei. Regulatīvajai iestādei ir iespēja ar piemērotām sankcijām, tostarp naudas sodiem, nodrošināt tās lēmumu izpildi.

[..]

10. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvās iestādes pieņemtie lēmumi ir pakļauti pārskatīšanai tiesā. Apelācijai [pieteikumam tiesā] var būt atliekošs spēks attiecībā uz regulatīvās iestādes lēmumu tikai tad, ja regulatīvās iestādes lēmuma tūlītēja stāšanās spēkā var apelācijas [pieteikuma] iesniedzējam radīt neatgriezenisku vai nepārprotami pārmērīgu kaitējumu. Šis noteikums neskar tās tiesas, kas izskata apelāciju [pieteikumu], pilnvaras, kas tai attiecīgā gadījumā piešķirtas konstitucionālajos tiesību aktos.

[..]"

Čehijas tiesības

7 Atbilstoši *zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy [České republiky]* (Likums Nr. 2/1969 par [Čehijas Republikas] ministriju un citu valsts centrālo pārvaldes iestāžu organizāciju) 2. panta 15. punktam:

"Čehijas Republikā valsts pārvaldes centrālās iestādes ir šādas: [..] 15. *Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře* [(Transporta infrastruktūras piekļuves pārvalde)]."

8 *Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře* (Transporta infrastruktūras piekļuves pārvalde, Čehijas Republika; turpmāk tekstā – "pārvalde") ir izveidota ar *zákon č. 320/2016 Sb., o Úřadu pro přístup k dopravní infrastruktuře* (Likums Nr. 320/2016 par Transporta infrastruktūras piekļuves pārvaldi; turpmāk tekstā – "Likums par pārvaldi").

9 Saskaņā ar Likuma par pārvaldi 3. panta 2. punktu "pārvalde savu kompetenču īstenošanā ir neatkarīga, rīkojas objektīvi un ir pakļauta tikai likumiem un citām tiesību normām".

10 Šī likuma 4. pantā ir paredzēti nosacījumi pārvaldes priekšsēdētāja iecelšanai amatā uz sešu gadu termiņu ar iespēju atkārtoti tikt ieceltam amatā, [amatu] nesavienojamības kārtība, kā arī nosacījumi, saskaņā ar kuriem viņu var atbrīvot no amata.

11 *Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě* (Civildienesta likums Nr. 234/2014) 71.–75., 77., 80., 81. un 85. pantā ir ietverti dažādi noteikumi, kas piemērojami attiecībā uz pārvaldes amatpersonām un ir paredzēti viņu objektivitātes nodrošināšanai. Saskaņā ar minētā likuma 11. panta 5. punktu uz šīm amatpersonām neattiecas valsts civildienesta ministra vietnieka pieņemtie normatīvie akti.

12 Pārvalde pieņem saistošos lēmumus saskaņā ar *zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách* (Dzelzceļa likums Nr. 266/1994; turpmāk tekstā – "Dzelzceļa likums") un saskaņā ar vispārīgiem administratīvā procesa noteikumiem, kas izriet no *zákon č. 500/2004 Sb., správní řád* (Administratīvā procesa likums Nr. 500/2004; turpmāk tekstā – "Administratīvā procesa likums").

13 Administratīvā procesa likuma 67. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Administratīvā iestāde konkrētā lietā ar lēmumu nosaka, groza vai atceļ tās personas tiesības vai pienākumus, kura identificēta, norādot personvārdu, vai konkrētā lietā paziņo, ka šādai personai ir vai nav tiesības vai pienākumi, vai – likumā noteiktajos gadījumos – lemj par procesuāliem jautājumiem."

14 Saskaņā ar šī likuma 73. panta 2. punktu "galīgais lēmums ir saistošs pusēm un visām administratīvajām iestādēm".

15 Minētā likuma 152. un 153. pantā ir regulēts process, kādā tiek izskatītas pārvaldes priekšsēdētājam iesniegtās sūdzības par pārvaldes lēmumiem.

16 Kā izriet no pārvaldes atbildes uz tai adresēto Tiesas lūgumu sniegt informāciju, pārvaldes kompetencē saskaņā ar Dzelzceļa likuma 23.c, 23.d, 34.d, 34.e, 34.f, 34.g un 58. pantu attiecīgi ir:

– apstiprināt plāna projektu par valsts un reģionālo ceļu un sabiedrībai pieejamo pievedceļu ekspluatācijas ierobežošanu (23.c pants);

– pieņemt lēmumu par pakalpojumu sniegšanas līguma noslēgšanu (23.d pants);

– pieņemt lēmumu attiecībā uz dzelzceļa pārvadājumu, kuri tiek veikti uz sabiedrisko pakalpojumu līguma pamata, ekonomiskā līdzsvara apdraudējumu (34.d pants);

– pieņemt lēmumu par dzelzceļa deklarācijas atbilstību likumam (34.e pants);

– pieņemt lēmumu par jaudas piešķiršanas procesa (tostarp pamatnolīgumu) atbilstību likumam (34.f pants);

– pārbaudīt dzelzceļa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanas līguma atbilstību likumam (34.g pants); un

– novērst valsts uzraudzības nepilnības (58. pants).

17 Pieņemot lēmumu saskaņā ar Dzelzceļa likuma 34.e, 34.f un 34.g pantu, pārvalde var lemt, balstoties uz pieteikumu vai pēc savas ierosmes. Turpretim šī likuma 23.c, 23.d un 34.d pantā paredzētajos gadījumos tā var lemt, tikai balstoties uz pieteikumu. Saistībā ar minētā likuma 58. pantā paredzētajiem procesiem pārvalde lemj tikai pēc savas ierosmes. Turklāt visus procesus pēc savas ierosmes pārvalde var sākt, balstoties uz sūdzību saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 42. pantu.

18 Pārvaldes pieņemtos lēmumus var pakļaut tiesas kontrolei. No tiesību normām par kompetenču sadali, kas ietvertas tostarp *zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád* (Civilprocesa likums Nr. 99/1963; turpmāk tekstā – "Civilprocesa likums") piektajā daļā "Process lietās, kuras izskata cita iestāde" un *zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní* (Likums Nr. 150/2002 par administratīvo procesu tiesā; turpmāk tekstā – "Likums par administratīvo procesu tiesā") 46. panta izriet, ka privāttiesību jomā ietilpstošās lietas ir izskatāmas civillietu tiesās, savukārt administratīvās tiesas izskata publisko tiesību jomā ietilpstošas lietas.

19 Civilprocesa likuma 250.c panta 2. punktā ir paredzēts, ka civillietu tiesas ļauj pārvaldei "rakstveidā iesniegt savus apsvērumus par prasības pieteikumu".

20 It īpaši saistībā ar procesiem, kuru iznākumā tiek pieņemts lēmums atbilstoši Dzelzceļa likuma 34.e panta 1. punktam, pārvalde līdztekus Administratīvā procesa likumam piemēro *zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich* (Likums Nr. 250/2016 par atbildību par pārkāpumiem un ar to saistītajiem procesiem). Saskaņā ar šī likuma 78. panta 1. punktu "[pārvaldei] ir jāuzsāk process attiecībā uz katru tās atklāto pārkāpumu un tā rīkojas pēc savas ierosmes".

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

21 *Správa železnic* ir ar likumu izveidota publisko tiesību iestāde. Šī iestāde kā infrastruktūras pārvaldītāja un apkalpes vietu operatore Čehijas Republikā ir atbildīga par dzelzceļa tīkla un ar to saistīto apkalpes vietu pārvaldību.

22 *Správa železnic* ir sagatavojusi un publicējusi tīkla pārskatu Direktīvas 2012/34 3. panta 26. punkta izpratnē, kurā tostarp ir izklāstīti nosacījumi, kas no 2020. gada 1. aprīļa attiecas uz piekļuvi noteiktām [apkalpes] vietām.

23 Dzelzceļa pārvadājumu uzņēmums *CityRail*, balstoties uz Dzelzceļa likuma 34.e pantu, iesniedza pārvaldei kā valsts dzelzceļa nozares regulatīvajai iestādei sūdzību par šiem nosacījumiem, motivējot ar to, ka tie esot pretrunā Direktīvā 2012/34 paredzētajiem noteikumiem.

24 Pārvaldei ir šaubas par šo nosacījumu atbilstību Direktīvai 2012/34, kā arī par pamatlietā piemērojamo valsts tiesību atbilstību šai pašai direktīvai.

25 Konkrēti, pirmkārt, pārvalde pauž šaubas par iekraušanas un izkraušanas vietu, tostarp ar to saistīto sliežu ceļu, kvalifikāciju par apkalpes vietām Direktīvas 2012/34 3. panta 11. punkta izpratnē. Pārvaldes ieskatā šīs vietas drīzāk būtu uzskatāmas par dzelzceļa infrastruktūru minētās direktīvas 3. panta 3. punkta izpratnē. Otrkārt, pārvalde uzskata, ka šī pati direktīva varētu nepieļaut to, ka infrastruktūras pārvaldītājs vai apkalpes vietu operators jebkurā brīdī groza dzelzceļa infrastruktūras vai apkalpes vietu izmantošanas maksas apmēru. Treškārt, rodoties jautājums, vai dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumi var atsaukties uz Direktīvas 2012/34 noteikumiem attiecībā pret *Správa železnic*. Ceturtkārt, pārvalde vēlas noskaidrot, vai *Správa železnic* sagatavotajā tīkla pārskatā ietvertos piekļuves nosacījumus var uzskatīt par diskriminējošiem, ciktāl tie ir pretrunā minētās direktīvas prasībām.

26 Šādos apstākļos pārvalde nolēma apturēt [administratīvo] procesu un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai attiecībā uz kravu pārvadājumiem iekraušanas un izkraušanas vieta kopā ar to saistīto sliežu ceļu ir dzelzceļa infrastruktūras daļa Direktīvas 2012/34 3. panta 3. punkta izpratnē?

2) Vai saskaņā ar Direktīvu 2012/34 infrastruktūras pārvaldītājs var jebkurā brīdī par sliktu pārvadātājiem mainīt maksu par dzelzceļa infrastruktūras vai apkalpes vietu izmantošanu?

3) Vai saskaņā ar [LESD] 288. pantu Direktīva 2012/34 ir saistoša *Správa železnic*?

4) Vai tīkla pārskatā ietvertos noteikumus var atzīt par diskriminējošiem situācijā, kad tie neatbilst tādām Savienības tiesības normām, kuras *Správa železnic* ir pienākums ievērot?"

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

27 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un atbildēs uz Tiesas 2020. gada 26. oktobra informācijas pieprasījumu pārvalde ir izklāstījusi iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka tai ir "tiesas" statuss LESD 267. panta izpratnē.

28 Šajā ziņā tā atsaucas uz 2012. gada 22. novembra spriedumu *Westbahn Management* (C-136/11, EU:C:2012:740), no kura izrietot, ka Austrijas dzelzceļa nozares regulatīvā iestāde *Schienen-Control Kommission* (Dzelzceļa regulatīvā komisija, Austrija) ir jākvalificē kā "tiesa" šīs pašas tiesību normas izpratnē. Tā kā valsts regulatīvo iestāžu neatkarība izrietot tieši no Direktīvas 2012/34 55. panta, dalībvalstu vienlīdzības un nediskriminācijas principi prasot, lai Tiesa atzītu pārvaldei tādu pašu statusu.

29 Turklāt pārvalde atgādina, ka no Tiesas judikatūras, kas it īpaši atspoguļota 2012. gada 22. novembra spriedumā *Westbahn Management* (C-136/11, EU:C:2012:740), izriet – lai noteiktu, vai iestādei ir "tiesas" raksturs LESD 267. panta izpratnē, jāņem vērā tādu elementu kopums kā, piemēram, tas, vai attiecīgā iestāde ir izveidota uz likuma pamata, vai tā ir pastāvīga, vai tās nolēmumi ir saistoši, vai tiesvedība tajā notiek atbilstoši sacīkstes principam, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī tās neatkarība.

30 Ņemot vērā šos kritērijus, pārvalde norāda, ka valsts likumdevējs to ir izveidojis kā centrālo administratīvo iestādi. No Likuma par pārvaldi arī izrietot, ka pārvalde ir neatkarīga savu pilnvaru īstenošanā, tā darbojas objektīvi un ir pakļauta tikai likumiem un citām tiesību normām. It īpaši – tās darbības nekontrolējot citas iestādes, kurām ir izpildvaras pilnvaras.

31 Tāpat esot garantēta pārvaldes priekšsēdētāja neatkarība. Konkrēti, Likumā par pārvaldi esot paredzēts, ka valdība var atbrīvot no amata pārvaldes priekšsēdētāju tikai saskaņā ar noteiktiem šajā likumā uzskaitītiem konkrētiem nosacījumiem un ka viņam ir tiesības pārsūdzēt lēmumus par atbrīvošanu no amata.

32 Tā kā iemesli pārvaldes priekšsēdētāja atbrīvošanai no amata ir noteikti likumā, viņa situācija neesot salīdzināma ar *Úřad průmyslového vlastnictví* (Rūpnieciskā īpašuma birojs, Čehijas Republika) priekšsēdētāja situāciju, kura neatkarību Tiesa ir apšaubījusi 2013. gada 14. novembra rīkojumā MF 7 (C-49/13, EU:C:2013:767). Turklāt atšķirībā no šīs pēdējās minētās iestādes darbiniekiem uz pārvaldes darbiniekiem neattiecoties civildienesta normas, kuras ir pieņēmis civildienesta ministra vietnieks.

33 Procesa norisi pārvaldē reglamentējot Administratīvā procesa likums, kas lietas dalībniekiem nodrošina sacīkstes principa ievērošanu.

34 Pieņemot lēmumu saskaņā ar Dzelzceļa likuma 34.e, 34.f un 34.g pantu, pārvalde varot lemt, balstoties uz pieteikumu vai pēc savas ierosmes. Tomēr Dzelzceļa likuma 23.c, 23.d un 34.d pantā minētajos gadījumos [administratīvo] procesu varot uzsākt, tikai balstoties uz pieteikumu.

35 Turklāt pārvaldei esot pilnvaras pēc savas ierosmes īpašā procesā izmeklēt un noteikt atbildību par attiecīgā tiesiskā regulējuma pārkāpumiem, un tas ļaujot pārvaldei piemērot naudas sodus. Pārkāpumi, ko pārvalde konstatējusi administratīvā procesa laikā, var būt pamats pārkāpuma procesa sākšanai.

36 Pārvaldes pieņemtajos lēmumos esot jābūt ņemtām vērā sabiedrības interesēm, un tie esot saistoši.

37 Administratīvā procesa likumā esot paredzēts, ka šos lēmumus var pārskatīt sūdzības izskatīšanas procesā. Kad ir iesniegta šāda sūdzība, pārvaldes priekšsēdētājam par to esot jālemj.

38 Atbilstoši Direktīvas 2012/34 56. panta 10. punktam pārvaldes lēmumus varot pārbaudīt tiesā. Atkarībā no tajā ierosinātās tiesvedības rakstura vai nu tiekot iesniegts pieteikums administratīvajās tiesās, vai arī celta prasība civillietu tiesās.

39 Par pamatlietā aplūkotā tīkla pārskata, kas ir "dzelzceļa deklarācijas" daļa, tiesiskuma kontroles procesu pārvalde norāda, ka šis process ir Dzelzceļa likuma 34.e pantā paredzētais process. To varot sākt pēc savas ierosmes vai, kā tas ir šajā gadījumā, pēc kāda lietas dalībnieka pieteikuma. Par pieņemamo lēmumu varot tikt celt prasība valsts civillietu tiesās, kuru nolēmumi – atbilstoši civilprocesa noteikumiem un atšķirībā no administratīvo tiesu nolēmumiem – aizstājot pārvaldes lēmumus. Turklāt, ja pārvalde savas pārbaudes gaitā atklāj pārkāpumus, tā varot sākt pārkāpuma konstatēšanas procesu.

40 Čehijas un Spānijas valdības un Eiropas Komisija rakstveida apsvērumos norāda, ka pārvalde nav "tiesa" LESD 267. panta izpratnē, kas būtu tiesīga iesniegt Tiesai lūgumu par prejudiciālā nolēmuma sniegšanu. It īpaši tās apgalvo, pirmkārt, ka pārvalde neesot salīdzināma ar Austrijas Dzelzceļa regulatīvo komisiju, tāpēc apsvērumus, ko Tiesa par šo iestādi izvērsusi 2012. gada 22. novembra spriedumā *Westbahn Management* (C-136/11, EU:C:2012:740), nevar pārņemt attiecībā uz pārvaldes situāciju, un, otrkārt, pārvalde veic administratīvas funkcijas.

41 Tiesas pastāvīgās judikatūras atziņa ir: lai izvērtētu, vai iesniedzējiestāde ir "tiesa" LESD 267. panta izpratnē – kas ir vienīgi Savienības tiesību jautājums –, Tiesa ņem vērā virkni elementu, piemēram, iestādes izveidošanas likumisko pamatu, tās pastāvīgumu, tās pieņemto nolēmumu saistošo raksturu, sacīkstes principa ievērošanu tās procesā, to, vai minētā iestāde piemēro tiesību normas, kā arī – vai tā ir neatkarīga (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1966. gada 30. jūnijs, *Vaassen-Göbbels*, 61/65, EU:C:1966:39, 395. lpp., un 2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 66. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

42 No Tiesas pastāvīgās judikatūras arī izriet, ka valsts tiesas drīkst vērsties Tiesā vienīgi tad, ja tās izskata strīdu un ja tām ir jālemj procesā, kura noslēgumā paredzēts pieņemt lēmumu ar tiesas nolēmuma raksturu (rīkojums, 1999. gada 26. novembris, *ANAS*, C-192/98, EU:C:1999:589, 21. punkts, un spriedumi, 2013. gada 31. janvāris, *Belov*, C-394/11, EU:C:2013:48, 39. punkts, kā arī 2021. gada 6. oktobris, W.Ż. (Augstākās tiesas Ārkārtas kontroles un publisko lietu palāta – Iecelšana), C-487/19, EU:C:2021:798, 84. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 Tātad iestādes tiesības vērsties Tiesā ir nosakāmas gan pēc strukturāliem, gan funkcionāliem kritērijiem. Šajā ziņā valsts iestādi var kvalificēt kā "tiesu" LESD 267. panta izpratnē, kad tā īsteno ar tiesas spriešanu saistītas funkcijas, savukārt šādu kvalifikāciju tai nevar atzīt tad, kad tā īsteno citas, tostarp administratīvas, funkcijas (rīkojums, 1999. gada 26. novembris, *ANAS*, C-192/98, EU:C:1999:589, 22. punkts, un spriedums, 2013. gada 31. janvāris, *Belov*, C-394/11, EU:C:2013:48, 40. punkts).

44 No tā izriet – lai konstatētu, vai valsts iestāde, kurai likumā uzticētas dažāda rakstura funkcijas, ir atzīstama par "tiesu" LESD 267. panta izpratnē, jāpārbauda to funkciju konkrētais raksturs, kuras tā īsteno konkrētajā normatīvajā kontekstā, saistībā ar kuru tā vērsusies Tiesā (rīkojums, 1999. gada 26. novembris, *ANAS*, C-192/98, EU:C:1999:589, 23. punkts, un spriedums, 2013. gada 31. janvāris, *Belov*, C-394/11, EU:C:2013:48, 41. punkts).

45 Šai pārbaudei ir īpaša nozīme tādu administratīvo iestāžu gadījumā, kuru neatkarība ir tiešas sekas prasībām, kas izriet no Savienības tiesībām, ar kurām tām ir piešķirtas nozares regulatīvās un tirgu uzraudzības pilnvaras. Lai gan šīs iestādes var atbilst šī sprieduma 41. punktā norādītajiem

kritērijiem, kas izriet no 1966. gada 30. jūnija sprieduma *Vaassen-Göbbels* (61/65, EU:C:1966:39), nozares regulatīvajai un tirgu uzraudzības darbībai būtībā ir administratīvs raksturs (pēc analoģijas skat. spriedumu, 1998. gada 12. novembris, *Victoria Film*, C-134/97, EU:C:1998:535, 15. punkts), ciktāl ar to tiek īstenotas pilnvaras, kas nav piešķirtas tiesām.

46 Līdz ar to pārvalde nevar apgalvot, ka tādēļ, ka tā atbilst minētajiem kritērijiem, it īpaši kritērijam saistībā ar neatkarību, tā noteikti ir kvalificējama kā "tiesa" LESD 267. panta izpratnē. Proti, ar šādu šīs tiesību normas interpretāciju nav ņemta vērā šī sprieduma 42.–44. punktā atgādinātā Tiesas judikatūra, no kuras izriet, ka valsts iestāde – pat ja nav šaubu par tās izveidošanu, balstoties uz likumu, tās pastāvīgo raksturu, procesu atbilstoši sacīkstes principam, to, ka tā piemēro tiesību normas, un tās neatkarību – var iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu tikai tad, ja tās izskatāmajā lietā tā īsteno ar tiesas spriešanu saistītas funkcijas.

47 Taču 2012. gada 22. novembra spriedumā *Westbahn Management* (C-136/11, EU:C:2012:740), uz kuru atsaucas pārvalde, Tiesa, saņēmusi Austrijas Dzelzceļa regulatīvās komisijas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, izvērtēja tikai tos kritērijus, kas izriet no 1966. gada 30. jūnija sprieduma *Vaassen-Göbbels* (61/65, EU:C:1966:39), un tādējādi neizvērtēja, vai šī iestāde saistībā ar minētā lūguma pamatā esošo procesu īstenoja ar tiesas spriešanu saistītas funkcijas.

48 Šajā ziņā par to, ka attiecīgā iestāde īsteno nevis ar tiesas spriešanu saistītas, bet gan administratīvas funkcijas, liecina pilnvaras sākt procesu pēc savas ierosmes (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 31. janvāris, *Belov*, C-394/11, EU:C:2013:48, 47. punkts, un rīkojumu, 2013. gada 14. novembris, *MF 7*, C-49/13, EU:C:2013:767, 18. punkts) un – arī pēc savas ierosmes – piemērot sodus tās kompetencē ietilpstošajos jautājumos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 16. septembris, *Anesco* u.c., C-462/19, EU:C:2020:715, 44. punkts).

49 Turklāt jautājumam, vai process, kura rezultātā iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir ierosināts pēc ieinteresētās personas iniciatīvas, nav izšķirošas nozīmes. Proti, tas, ka iestāde var sākt noteiktu procesu, balstoties uz pieteikumu, lai gan tā katrā ziņā var īstenot attiecīgo kompetenci arī pēc savas ierosmes, nav pamats apšaubīt šīs kompetences administratīvo raksturu.

50 Lai novērtētu iestādes funkciju raksturu, ir svarīga arī tās loma un vieta valsts tiesiskajā sistēmā.

51 Tā, Tiesa kā "administratīvu" ir kvalificējusi to iestāžu darbību, kuru uzdevums ir nevis kontrolēt kāda lēmuma tiesiskumu, bet gan pirmo reizi paust nostāju par publisko tiesību objekta sūdzību un kuru lēmumus var apstrīdēt tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1998. gada 12. novembris, *Victoria Film*, C-134/97, EU:C:1998:535, 16. un 18. punkts; rīkojumus, 2011. gada 24. marts, *Bengtsson*, C-344/09, EU:C:2011:174, 22. un 23. punkts; 2013. gada 14. novembris, *MF 7*, C-49/13, EU:C:2013:767, 19. un 21. punkts, kā arī spriedumu, 2020. gada 16. septembris, *Anesco* u.c., C-462/19, EU:C:2020:715, 49. punkts).

52 Turklāt Tiesa vairākkārt ir atgādinājusi, ka jēdziens "tiesa" LESD 267. panta izpratnē jau pēc būtības var nozīmēt tikai iestādi, kurai ir trešās personas statuss attiecībā pret iestādi, kura ir pieņēmusi apstrīdēto lēmumu (spriedumi, 1993. gada 30. marts, *Corbiau*, C-24/92, EU:C:1993:118, 15. punkts; 2002. gada 30. maijs, *Schmid*, C-516/99, EU:C:2002:313, 36. punkts, un 2020. gada 16. septembris, *Anesco* u.c., C-462/19, EU:C:2020:715, 37. punkts).

53 Izskatāmajā lietā vispirms pēc būtības ir jāizvērtē tādas regulatīvās iestādes, kāda ir pārvalde, raksturs un funkcija dzelzceļa nozares darbības vadības un kontroles sistēmā, kas ir izveidota ar Direktīvu 2012/34. Proti, šīs direktīvas 55. un 56. pantā ir paredzēts, ka visās dalībvalstīs pastāv valsts regulatīvās iestādes dzelzceļa nozarē, noteikti to izveidošanas principi un tām piešķiramās pilnvaras.

54 Šajā ziņā no minētās direktīvas 55. panta 1. punkta izriet, ka regulatīvā iestāde ir atsevišķa institūcija, kas organizatoriskā, funkcionālā, hierarhijas un lēmumu pieņemšanas ziņā ir juridiski nošķirta un neatkarīga no jebkuras citas privātas vai valsts struktūras.

55 Attiecībā uz šīs iestādes pilnvarām no Direktīvas 2012/34 56. panta 1., 2., 6. un 9. punkta izriet, ka tā lemj ne tikai par sūdzībām, bet var arī rīkoties pēc savas ierosmes.

56 Saistībā ar pēdējo minēto tai ir "[jāuzrauga] konkurences situācij[a] dzelzceļa pakalpojumu tirgos" un jākontrolē šajā saistībā dzelzceļa nozares dalībnieku pieņemtie lēmumi, tostarp no dažādo Direktīvas 2012/34 56. panta 1. punktā norādīto elementu skatpunkta. Turklāt minētā iestāde tostarp uzrauga to, lai infrastruktūras maksa būtu nediskriminējoša, un iesaistās sarunās starp "pieteikuma iesniedzējiem" šīs direktīvas 3. panta 19. punkta izpratnē, proti, tostarp dzelzceļa pārvadājumu uzņēmumiem, un infrastruktūras pārvaldītāju par šo maksu līmeni, lai nodrošinātu piemērojama tiesiskā regulējuma ievērošanu. Visbeidzot, tā pēc savas iniciatīvas veic atbilstīgus pasākumus, lai novērstu jebkādu šo pieteikumu iesniedzēju diskrimināciju, tirgus kropļojumus un jebkuru citu nevēlamu attīstību šajos tirgos.

57 Tādējādi šīs regulatīvās iestādes pilnvaras uzraudzīt šajā direktīvā ietverto tiesību normu piemērošanu nav atkarīgas no sūdzības iesniegšanas vai prasības celšanas un tātad tās var tikt īstenotas pēc pašas iestādes iniciatīvas (spriedums, 2021. gada 9. septembris, *LatRailNet* un Latvijas dzelzceļš, C-144/20, EU:C:2021:717, 37. punkts).

58 Turklāt šo uzraudzības darbību veikšanai regulatīvajai iestādei atbilstoši Direktīvas 2012/34 56. panta 8. punktam ir jābūt izmeklēšanas pilnvarām, lai iegūtu visu nepieciešamo informāciju. Tai ir iespējas ar piemērotām sankcijām nodrošināt šādu informācijas pieprasījumu izpildi.

59 Tāpat saskaņā ar šīs direktīvas 56. panta 9. punkta otro daļu šai iestādei ir iespēja ar piemērotām sankcijām, tostarp naudas sodiem, nodrošināt tās pieņemto lēmumu izpildi.

60 Tādējādi no Direktīvas 2012/34 55. un 56. panta, aplūkotiem tās 76. apsvēruma gaismā, izriet, ka šajā direktīvā paredzētajai dzelzceļa infrastruktūras efektīvai pārvaldībai un taisnīgai un nediskriminējošai izmantošanai ir nepieciešama tādas iestādes izveide, kas pēc savas iniciatīvas gan pārrauga minētajā direktīvā paredzēto tiesību normu piemērošanu, ko veic dzelzceļa nozares dalībnieki, gan darbojas kā pārsūdzības iestāde.

61 Šī funkciju apvienošana nozīmē, ka tad, kad saskaņā ar Direktīvas 2012/34 55. pantu izveidotā regulatīvā iestāde izskata sūdzību, šis apstāklis neskar šīs pašas iestādes pilnvaras vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes veikt attiecīgus pasākumus, lai novērstu piemērojamā tiesiskā regulējuma pārkāpumus, un, ja tā uzskata par nepieciešamu, iespēju ar piemērotām sankcijām nodrošināt savu lēmumu izpildi, un tas apstiprina tās funkciju administratīvo raksturu.

62 Turklāt Direktīvas 2012/34 56. panta 10. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvās iestādes pieņemtie lēmumi var tikt pakļauti tiesas kontrolei, un tas, kā uzsvērts šī sprieduma 51. punktā, ir norāde uz šādu lēmumu administratīvo raksturu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 14. novembris, *MF 7*, C-49/13, EU:C:2013:767, 19. punkts).

63 Iepriekš minēto apsvērumu gaismā vēl ir jāizvērtē, vai, neraugoties uz administratīvo raksturu, kas principā piemīt tādai regulatīvai iestādei kā pārvalde, tā pamatlietā īstenojamo savu funkciju īpašajā kontekstā ir uzskatāma par "tiesu" LESD 267. panta izpratnē.

64 Šajā ziņā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem un it īpaši no pārvaldes atbildēm uz Tiesas lūgumu par informācijas sniegšanu, kurās ir veiktas atsauces uz Dzelzceļa likumu un Administratīvā procesa likumu, izriet, ka pārvalde, īstenojot savas pilnvaras – izņemot Dzelzceļa likuma 23.c, 23.d un 34.d pantā paredzētos procesus, kurus var uzsākt, tikai balstoties uz "pieteikumu" –, pieņem lēmumu, gan balstoties uz pieteikuma iesniedzēja "pieteikumu", gan pēc savas ierosmes. Tā, Dzelzceļa likuma 34.e panta 1. punktā ir skaidri paredzēts, ka tajā minētais process var tikt sākts pēc savas ierosmes vai pēc pieteikuma iesniedzēja "pieteikuma".

65 Procesa pamatlietā, ko, balstoties uz 34.e panta 1. punktu, ir ierosinājusi pieteikuma iesniedzēja *CityRail*, mērķis ir pārbaudīt "dzelzceļa deklarācijā" ietilpstošā tīkla pārskata atbilstību minētajam likumam. Ar šo tiesību normu pārvaldes ieskatā ir transponēts Direktīvas 2012/34 56. panta 1. punkta a) apakšpunkts. Šajā procesā pārvaldei ir jālemj par piekļuves nosacījumiem atsevišķām *Správa železnic* izmantotajām [apkalpes] vietām, kuras norādītas pamatlietā aplūkotajā tīkla pārskatā.

66 Atbilstoši pārvaldes sniegtajai informācijai saskaņā ar Likuma Nr. 250/2016 par atbildību par pārkāpumiem un ar tiem saistītajiem procesiem 78. panta 1. punktu pārvalde pēc savas ierosmes izmeklē administratīvā procesa gaitā atklātos pārkāpumus, kā tas ir paredzēts Dzelzceļa likuma 34.e pantā. Attiecīgā gadījumā tā sāk atsevišķu pārkāpuma konstatēšanas procesu.

67 Kā norādīts šī sprieduma 48. un 49. punktā, pārvaldes pilnvaras arī pēc savas ierosmes sākt procesu, kurā tika pieņemts šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, tāpat kā tās pilnvaras pēc savas ierosmes izmeklēt šī procesa laikā atklātos pārkāpumus, ir īpaši vērā ņemamas norādes, uz kurām var tikt balstīts konstatējums, ka šī iestāde pamatlietā veic nevis ar tiesas spriešanu saistītas, bet gan administratīvas funkcijas.

68 Turklāt no pārvaldes sniegtās informācijas arī izriet, ka šīs iestādes lēmumus var apstrīdēt tiesā. Gadījumos, kad atbilstoši tiesību normām par kompetenču – kas izriet no Civilprocesa likuma un Likuma par administratīvo procesu tiesā – sadali administratīvajām tiesām ir pakļauti pieteikumi par pārvaldes lēmumu, tai ir atbildētājas statuss. Turklāt no Civilprocesa likuma 250.c panta 2. punkta izriet, ka civillietu tiesās, kurām, kā norāda pārvalde, tostarp ir pakļautas prasības par lēmumiem, kas pieņemti Dzelzceļa likuma 34.e pantā paredzētajā procesā, pārvaldei ir tiesības iesniegt apsvērumus, neesot lietas dalībniecei tiesvedībā.

69 Šāda pārvaldes dalība prasības izskatīšanas procesā, kurā apstrīdēts tās pašas lēmums, ir norāde, ka, pieņemot šo lēmumu, pārvaldei nav trešās personas statusa attiecībā pret iesaistītajām interesēm šī sprieduma 52. punktā atgādinātajā nozīmē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 9. oktobris, *TDC*, C-222/13, EU:C:2014:2265, 37. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 24. maijs, *MT Højgaard* un *Züblin*, C-396/14, EU:C:2016:347, 25. punkts).

70 Iepriekš veiktais izvērtējums neskar faktu, ka saskaņā ar šī sprieduma 43. punktā minēto judikatūru iestādi, kas īsteno gan administratīvas, gan ar tiesas spriešanu saistītas funkcijas un atbilst šī sprieduma 41. punktā minētajiem strukturālajiem kritērijiem, var uzskatīt par "tiesu" LESD 267. panta izpratnē tad, kad tās īstenojamās ar tiesas spriešanu saistītās funkcijas ir objektīvi un stingri nodalītas no tās administratīvajām funkcijām. Tā tas it īpaši ir gadījumā, kad noteiktus procesus šajā iestādē var sākt, tikai balstoties uz pieteikumu, nevis pēc savas ierosmes, un kad minētā iestāde nevar būt atbildētāja saistībā ar tiesā iesniegto pieteikumu vai celto prasību par lēmumiem, kurus tā pieņem šo procesu iznākumā.

71 Tomēr ir jākonstatē, ka, ņemot vērā šī sprieduma 64.–69. punktā izklāstītos elementus, pārvalde pamatlietā īsteno nevis ar tiesas spriešanu saistītas, bet gan administratīvas funkcijas. Tāpēc to nevar uzskatīt par "tiesu" LESD 267. panta izpratnē, tādējādi tās iesniegtais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams.

Par tiesāšanās izdevumiem

72 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējiestāde, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav pamatlietas pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

***Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře* (Transporta infrastruktūras piekļuves pārvalde, Čehijas Republika) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir nepieņemams.**

[Paraksti]